

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An donatio remuneratoria sit propriè donatio. Et an hæc donatio remuneratoria indigeat insinuatione. Et an quoties permissum est alicui donare ob benemerita, & seruitia, intelligatur de meritis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

3. Itaque dicendum est cum Frago de Republica, p. 1. lib. 3. disp. 5. n. 46. quod ex causa potest Princeps adhibere modum donationibus a se factis, imò & reuocare eas, sicut etiam Præiudicia a se concessa, vel à prædecessoribus, præsertim quando bona donata, seu præiudicia concessa nocent Regi, aut bono publico. Ita Felinus in c. nonie. de iud. col. 7. & 10. Arerinus ibid. n. 25. quemadmodum potest ex causa reuocare contractum à se initum, prout habet Baldus holt. in princ. ff. de tenat. per text. in l. qui fundo, C. de omn. agro de ferr. lib. 11. Antonius & Imola in c. cum M. Ferr. de constitutionib. Probatur, quia Princeps debet incumbere administrationi Regni, vt ex facto suo Regno non præiudicat quod si aliquid ordinet in eius præiudicium, talis ordinatio tuit, vt latè probat Rolandus cons. 1. à n. 112 vsque ad n. 127. vol. 2. Cabed. & alij 2. p. dec. 19. per totam.

4. Sed de hac questione, etiam in hoc tractatu supra aliqua tetigimus, quia satis necessaria mihi visa fuit: durum est enim donatarios exigere donationes immensas à Rege sibi factas, & ex eodem tempore Regna grauati immoderatis tributis, & exactionibus.

RESOL. XVII.

An donatio remuneratoria sit proprie donatio? Et an hac donatio remuneratoria indigeat insinuatione? Et an quoties permiffum est alicui donare, ob bene merita & seruitia intelligatur de meritis, & seruitiis præteritis, & non de futuris? Ex p. 3. tit. 6. Ref. 115.

§. 1. R Epondeo negatiue ex l. Aquilius, ibi defendi, non meram donationem esse, verum officium magistri quadam mercede remuneratum, ff. de donat. Menochius cons. 307. n. 4. lib. 4. & alij.

2. Dico igitur, quod donatio illa est, quæ propter obsequia, seruitium, aut beneficium aliquod sibi præstitum, à donatore fit; & hæc alio nomine donatio antidotalis dicitur. Et cum fiat ob gratitudinem obsequij, aut seruitij accepti, donatio merè gratuita & liberalis dici non potest, sed potius quasi compensatio rei acceptæ. Itaque donatio remuneratoria, cum remuneratoria sit, & obsequia remuneranda respiciat, verè & proprie donatio liberalis dici non potest, quamuis ex liberalitate tanquam ex dispositione oriatur; licet enim non teneatur donator ex iustitia illam facere, & nullo iure cogente fiat, negari tamen non potest, quin saltem, licet non ex iustitia, tamen ex gratitudine naturali, qui beneficium & obsequium accipit, beneficianti sit obligatus; quod (vt dixit) oportet scire: ex eo enim sequitur hanc donationem remuneratorem non indigere insinuatione, vt bene docet Molina tom. 2. de iust. disp. 292. ad initium.

3. Vnde ex his patet non esse admittendam opinionem Glossæ in d. l. donari, §. 3. & ibidem Decius itémque Cagnol. n. 1. ff. de reg. iur. Glossa in d. l. sed et si lege, §. consilium, in verb. obligauerim, ff. de pet. hered. quos vt & alios, refert & sequitur Abbas, Pinellus in l. C. de bonis materni p. 3. n. 60. mihi. pag. 367. & seqq. qui autumant, donationem remuneratoriam causam factam propriam, veram & simplicem esse donationem.

4. Ad huc opinioni auxilium præstant nullum argumenta quibus nituntur. Primò enim, quod attinet d. l. donari, ff. de reg. iur. & dist. l. donari, 29. ff. de donat. textus vtriusque loci capiendus est non modò de propria, sed, & simpliciter, siue non propria donatione. Secundò, opem asserti isti pronuntiatio nullam, quod omnis donatio merita donatarij præsupponit, nec. adiect. 9. ff. de iur. iur. Non aliter enim remuneratoriam causa facta dicitur donatio, quasi donator expressè dixerit, donare se ob præstita sibi à donatario merita.

5. Neque etiam obstat, quod ad beneficiendum natura ducimur, & proinde remuneratio non impediatur quominus simplex & propria dicatur donatio, cum alioqui nulla propria & simplex donatio esset. Non, inquam, id obstat: certum quippe est, quod & ob causam sit donatio, quamuis ad beneficiendum natura nos moueat, sed ob causam non dicatur, nisi specialiter nominetur causa ob quam sit donatio.

6. Notandum est etiam hic obiter, quod quoties permiffum est alicui donare ob benemerita, & seruitia, intelligitur de meritis & seruitiis præteritis, & non de futuris, & idem docere videntur Imola, & Romanus in l. Attilius, de donat. Iason in l. hoc iure, & Paulus de Castro cons. 315. n. 4. lib. 1. & generaliter, loquens de omni re, quæ pro forma alterius requiritur, quod debeat esse contemporanea actui, nec possit stare in suspensio. Alexander per textum ibi in l. 1. §. fuit questum, ad Trebell. l. si quis mihi bona, §. iustum, ff. de acquir. hered. in Clement. causam, de elect. in lege 1. §. qui presens, n. 10. ff. de verborum oblig. & nouissime Præfes M. Valenguela cons. 203. ex n. 3. & cons. 123. n. 58. & cons. 187. n. 70. & seqq. 2. part.

RESOL. XVIII.

An donatio remuneratoria valeat, si de ipsis meritis non constet, nisi per assertioem donantis? Et an Principis liberalitas non exigat, vt donatarius probet meritorum causas? Et in dubio autem, an donatio sit remuneratoria, an merè gratuita, & liberalis, censendum est esse remuneratorem? Ex p. 3. tit. 6. Ref. 116.

§. 1. A D hanc questionem dupliciter responderet Barbosa 10. 2. in lege, que doris, ff. soluto matrimo. n. 65. & seqq. Primò, vbi donator dicit se facere eam donationem propter merita & beneficia sibi præstita, valebit vt donatio remuneratoria, etiam si de meritis aliter non constet, neque necesse est ad valorem illius, vt merita ipsa probentur. Et hoc etiam docet Iulius Clarus §. donatio, q. 3. n. 2. Curtius iunior cons. 142. n. 3. & in facto ita iudicauit Parlamentum Delphinatus, testante Guid. Pap. dec. 35. & Iulio Claro dist. n. 2. Et ratio est, quia de beneficiis acceptis nemo potest certior esse testis, quam ille, qui beneficia accepit. Secundò si donator beneficia in donatione non exprimat, quantumcunque beneficia dentur, & merita, probenturque manifestè, talis donatio non est censenda remuneratoria, sed simplex, ac merè liberalis. Ratio illius est, quia tunc ea merita & beneficia censentur causa impulsiva talis donationis: liberalitas verò causa formalis, ac finalis, specificans ac denominans talem donationem.

2. Sed alij dissentiunt, quoad hoc vltimum, & aiunt, si de meritis præcedentibus appareat, licet de illis donator in donatione nullam mentionem faciat, & postea prohibeatur, præsumendam & censendam esse donationem remuneratorem, non simplicem & liberalem, vt dicebat Barbosa. Hanc tenet Menochius de arbitrar. libro 2. casu 88. num. 33. Mascardus de probationibus, conclusio 560. num. 10. Garcia de donat. remunerat. n. 43. Glossa in lege donatione, verbo Postulans, Cod. de collat. Sancius lib. 6. de matrimonio, disp. 6. conclus. 2. Nauarrus in Summa Latina, cap. 17. num. 146. Syluester verbo Donatio. 2. quest. 7. numer. 23. Rosella verbo Donatio. 1. num. 47. vbi asserunt donationem factam à patre filio esse remuneratorem, si probentur præcessisse merita remuneratore digna, etiam si pater in donatione præcedentium meritorum mentionem non faciat; valer enim donatio remuneratoria facta à patre filio sub sua potestate constituto, probatis meritis remuneratore dignis, iuxta Doctores proximè citatos, quamuis sint personæ ad faciendas

Donationes

Sup. hoc in Ref. 3. not. seq. §. Notandum patet id post initium. à veris. Nec enim.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Hinc & infr. in Ref. 11. §. Vnde & in Ref. 45. & in alijs eius t. not.